

FOT.: THINKSTOCK

CZY PODATKI SĄ ISTOTNYM ELEMENTEM PRZY PLANOWANIU SUKCESJI? (CZ. 3)

Oto ostatnia część naszego cyklu. Tym razem skupimy się na planowaniu sukcesji za pomocą struktury holdingowej, funduszy inwestycyjnych lub fundacji. Zachęć także do rozdzielania majątku prywatnego od majątku przedsiębiorstwa.

Budowa struktury holdingowej
Struktura holdingowa, to taka, kiedy ponad spółką lub spółkami operacyjnymi funkcjonuje dodatkowy podmiot, którego jedynymi aktywami są udziały w spółkach zależnych, a jego funkcje ograniczają się do zarządzania tymi udziałami. Struktura holdingowa umożliwia konsolidację majątku, ułatwia oddzielenie funkcji zarządczych od funkcji właścicielskich, umożliwia przeniesienie na spadkobierców udziału w całym skonsolidowanym majątku biznesowym, a nie tylko udziałów w poszczególnych jego elementach.

Konsolidującą spółką holdingową może być spółka kapitałowa (z o.o. lub akcyjna), albo spółka osobowa. W przypadku holdingowej spółki kapitałowej dywidendy wypłacane przez spółki operacyjne spółce holdingowej mogą korzystać ze zwolnienia z opodatkowania i podlegać dalszej reinwestycji przez spółkę holdingową. W przypadku spółki osobowej, wypłata dywidend ze spółek operacyjnych do poziomu holdingu będzie opodatkowana podatkiem 19 proc., a kwota na reinwestycję z powodu tego obciążenia będzie niższa.

Spółka holdingowa może osiągać pewne korzyści podatkowe, jeśli będzie pełnić również funkcje inwestycyjne. W takim przypadku dochody i straty z działalności inwestycyjnej będą zasadniczo podlegać sumowaniu i opodatkowaniu od łącznie ustalonego dochodu podatkowego (w odróżnieniu od sytuacji, kiedy działalność inwestycyjna – tj. nabywanie różnych instrumentów finansowych, dokonywanie

lokat, inwestycji w papiery wartościowe, prowadzona jest przez osobę fizyczną – wtedy dochody i straty z różnych źródeł ustalane są odrębnie i podlegają odrębnemu opodatkowaniu). Może zatem okazać się, że przy zrealizowaniu na inwestycjach w papiery wartościowe i instrumenty finansowe netto straty podatkowej, wystąpi zobowiązanie podatkowe do zapłaty. Jeżeli inwestycje prowadzi spółka, dochody i straty będą sumowane i ostatecznie można uzyskać niższe obciążenia podatkowe.

Uporządkowanie majątku, czyli oddzielenie majątku prywatnego od majątku firmy
Rozwijające się firmy prywatne wykorzystują często majątek rodzinny i prywatny do prowadzonej działalności (np. nieruchomości). Jeszcze częściej zdarza się, że środki pieniężne generowane w ramach prowadzonej działalności są wykorzystywane do nabywania aktywów materialnych lub prowadzenia inwestycji niezwiązanych z główną działalnością. Często motywem dla zatrzymywania zysków i niewypłacania dywidend jest ich opodatkowanie podatkiem PIT w wysokości 19 proc. przy wypłacie. Zyski przeznaczane są na zakup aktywów niezwiązanych z działalnością albo na cele inwestycyjne.

Jeżeli taka sytuacja ma miejsce, elementem planowania sukcesyjnego może być wyodrębnienie takiego majątku prywatnego z przedsiębiorstwa do majątku prywatnego. Zapewnienie neutralności podatkowej przy takim wyodrębnieniu jest pożądanym.

O ile przedsiębiorstwo prowadzone jest w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej to przesunięcie majątku jest czynnością techniczną i pozostaje poza zakresem opodatkowania podatkiem VAT, PIT czy PCC. Natomiast wycofanie aktywów lub środków pieniężnych ze spółki osobowej lub kapitałowej będzie powodować konsekwencje podatkowe. Tytułem do wycofania majątku ze spółki osobowej może być zwrot wkładu, częściowy zwrot wkładu lub wystąpienie wspólnika ze spółki. Każda z tych operacji będzie powodowała powstanie przychodu podatkowe-

go do opodatkowania dla danego wspólnika oraz jako transakcja opodatkowana potencjalnie VAT (o ile zbycie danego aktywa będzie kwalifikować się do czynności opodatkowanych VAT). Jeśli wycofanie składnika bądź środków pieniężnych miałyby być realizowane ze spółki kapitałowej, to podstawą może być wypłata dywidendy lub umorzenie udziałów. Operacja taka będzie opodatkowana podatkiem PIT od dochodów kapitałowych 19 proc., i dodatkowo, jeśli przedmiotem dystrybucji nie są środki pieniężne, podatkiem CIT od różnicy pomiędzy wartością rynkową wydanego składnika a jego historycznym kosztem nabycia pomniejszonym o amortyzację.

Planowanie podatkowe w powyższym obszarze jest niezbędne, gdyż proste wprowadzenie aktywów do majątku prywatnego może wiązać się z istotnymi kosztami podatkowymi. Z uwagi na stałe zmiany przepisów, nie ma w tym zakresie jednego dobrego rozwiązania. W każdym przypadku należy indywidualnie przygotować model działania. Kierunkowo można myśleć o przeniesieniu aktywów do nowej spółki skupiającej aktywa prywatne, w toku podziału prawnego lub aportu, albo jej dalszej likwidacji i wydania majątku osobom prywatnym.

Wykorzystanie funduszu inwestycyjnego do planowania sukcesji
Ustawa o funduszach inwestycyjnych umożliwia tworzenie funduszy inwestycyjnych zamkniętych, tzn. dedykowanych do ograniczonego kręgu odbiorców, np. jednego inwestora lub rodziny. Fundusz nie jest spółką – jest podmiotem regulowanym i zarządzanym przez licencjonowane towarzystwo funduszy inwestycyjnych, o wyodrębnionym majątku, ale z możliwością nabywania jednostek uczestnictwa przez wyznaczony krąg osób i podejmowania kluczowych decyzji przez inwestora lub członków rodziny. Odpowiednio utworzony dedykowany dla jednej rodziny fundusz inwestycyjny może być właścicielem majątku biznesowego, prywatnego, inwestycji w aktywa

płynne. Fundusz może pełnić rolę podmiotu konsolidującego majątek rodzinny i, dzięki temu, umożliwiać alokację poszczególnym osobom części w majątku łącznym, a nie poszczególnych jego elementów. Czyli zamiast przeniesienia własności spółki X synowi, a spółki Y córce, można uczynić ich oboje, wraz z rodzicami, współwłaścicielami całej masy majątkowej. To korzystne rozwiązanie, np. dla sytuacji, kiedy biznesy mają różną dochodowość, jedno wymagają dokapitalizowania przez inne, albo kiedy nie wszyscy spadkobiercy są zainteresowani zarządzaniem biznesami, a wolą pełnić rolę właścicielską.

Z podatkowego punktu widzenia wykorzystanie w planowaniu sukcesyjnym funduszu inwestycyjnego jest korzystne, gdyż fundusze tworzone na podstawie ustawy o funduszach inwestycyjnych korzystają ze zwolnienia z podatku dochodowego. Oznacza to, że dochody z tytułu zbycia spółek, dywidend, inwestycji w papiery wartościowe czy lokaty, a także, pod warunkiem odpowiednio zbudowanej struktury własnościowej spółek – dochody z działalności operacyjnych przedsiębiorstw, nie podlegają opodatkowaniu. Do opodatkowania ewentualnie może dojść dopiero w momencie wypłaty dochodów z funduszu do rąk osób prywatnych – posiadaczy jednostek uczestnictwa.

Przy zakładaniu funduszu istotne jest planowanie podatkowe w zakresie sposobu przeniesienia majątku (zwykły wkład do funduszu będzie opodatkowany tak jak zbycie aktywów) oraz zbudowania odpowiedniej struktury pod funduszem (fundusz nie może posiadać bezpośrednio udziałów w spółce osobowej, ale może inwestować w udziały w spółkach kapitałowych oraz w instrumenty finansowe).

Wykorzystanie prywatnej fundacji rodzinnej
Polskie przepisy nie umożliwiają założenia fundacji prywatnej, skupiającej biznes rodzinny, z możliwością zaplanowania wypłat na rzecz członków rodziny. Dlatego niekiedy rodziny biznesowe poszukują innych jurysdykcji, aby utworzyć funda-

cję, która umożliwi konsolidację majątku, dysponowanie majątkiem po śmierci w sposób odmienny od ustawowego.
Z podatkowego punktu widzenia, przeniesienie majątku do fundacji odbywa się w formie umowy wkładu lub darowizny. Treść takiej umowy może być różna, ale zasadniczo powinna ona spełniać przesłanki traktowania jej z perspektywy polskiego założyciela jako darowizna, nie powodując po jego stronie żadnych implikacji podatkowych.
Zasady opodatkowania w fundacji zależą już od uregulowań podatkowych w danym kraju, a także od miejsca położenia majątku. Przykładowo, jeśli fundacja będzie posiadała udziały w polskiej spółce kapitałowej i będzie miała siedzibę w kraju, z którym Polska nie ma zawartej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, to wypłata dywidend z polskiej spółki do fundacji może podlegać opodatkowaniu CIT 19 proc.. Jeśli fundacja będzie bezpośrednio posiadała nieruchomości położoną na terytorium Polski, to wszelkie dochody uzyskane w związku z tą nieruchomością oraz jej zbyciem będą opodatkowane w Polsce. Przy planowaniu założenia fundacji rodzinnej ważne jest zatem odpowiednie ustrukturyzowanie formy posiadanego przez nią majątku.
Jeśli chodzi zaś o wypłaty na rzecz beneficjentów fundacji, to zgodnie z polskimi regulacjami będą one podlegać opodatkowaniu, a ponieważ są one zasadniczo dokonywane tytułem darowizny, bez świadczenia przez beneficjenta na rzecz fundacji, to powinny spełniać warunki do objęcia ich podatkiem od spadków i darowizn. Przy czym do tego rodzaju wypłat nie będą miały zastosowania zwolnienia dla darowizn dokonywanych w ramach bliskiej rodziny, gdyż darczyńcą jest osoba trzecia – fundacja.

Joanna Wierzejska
Joanna Wierzejska ■■■ | DZP
Tax Partner i Doradca Podatkowy
w kancelarii Domański Zakrzewski Palinka